

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Poastačujuhuse/adresse	Tel: 78 47 40 00
Ávjovárgeaidnu 50	Org.nr: 974 760 347
9730 Kárášjohka/Karasjo	samediggi@samediggi.no
Áššemeannudeadji	Elina Hakala
saksbehandler	
Tel:	+47 78 47 40 24

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 OSLO

ÁŠŠI/SAK
18/4429 - 9

MIN ČUJ./VÅR REF.
20/3297

DIN ČUJ./DERES REF.
19/425

BEAIVI/DATO
06.02.2020

Innspill til nytt globalt rammeverk for naturen under konvensjonen om biologisk mangfold

Vi viser til deres invitasjon til å komme med innspill til hvilke tema Norge bør prioritere i forhandlingene om ny global rammeverk for naturmangfold under konvensjon om biologisk mangfold (CBD). Vi takker også for muligheten til utvidet frist å komme med innspillet.

Sekretariatet for CBD kom med det første utkastet til ny rammeverk for naturmangfold den 13. januar. Sametingets inntrykk er at ambisjonsnivået med hensyn til urfolks bidrag for ivaretagelse av naturmangfoldet og deltakelse til beslutningsprosesser ikke er særlig høy. I det følgende gis det innspill til grunnlaget av nullutkastet, de skisserte langsiktige mål mot 2050 og kortsiktige handlingsretta mål og indikatorer mot 2030.

Grunnlaget for et nytt globalt rammeverk for naturmangfold

I oppbyggingen av det nye rammeverket benytter sekretariatet for CBD en visualisering av tiltrengte forandringer som kalles for «*the theory of change*». Modellen skal vise hvilke transformative endringer som trengs, for at målet om å leve i harmoni med naturen i 2050 skal kunne realiseres. Fra urfolks ståsted er modellen ikke transformativ nok for at en reel endring i vårt forhold til naturen skal kunne skje. Modellen er fortsatt antroposentrisk, der menneskets behov står i kjernen. Det mangler en anerkjennelse av menneskenes avhengighet av naturen og gjensidighet i relasjon mot andre levende og ikke levende elementer i verden, noe som kjennetegner mange urfolks verdensbilde.

Det internasjonale naturpanelet, IPBES i sin rapport fra i fjor fastslår at naturmangfold og dens bidrag til mennesket blir ødelagt i en alarmerende tempo. Samtidig påpekte rapporten at i områder som er forvaltet og brukt av urfolk står naturmangfoldet sterkere. Rapporten slår også fast at tradisjonell kunnskap fra urfolkssamfunn har mye å bidra til arbeidet med opprettholdelse av naturmangfoldet. Det er derfor skuffende at urfolks bidrag ikke har en sterkere fokus i utkastet.

Sametinget etterlyser en menneskerettighets-tilnærming også i det nye globale rammeverket for naturmangfold, som verner om urfolks rettigheter til å opprettholde sine kulturer, praksiser og levemåter. I sammenheng med konvensjon om biologisk mangfold er det viktig å understreke at styrking av urfolks rett til selvbestemmelse, og land-, vann- og ressursrettigheter, som nedskrevet for eksempel i UNDRIP og ILO 169, aktivt også støtter opp om ivaretagelse av naturmangfoldet.

Målsettingene mot visjonen for 2050

Rammeverket har fem målsettinger mot hovedvisjonen om «*living in harmony with nature*» i 2050. Målsettingene er bygget rundt CBD sine tre hovedformål om vern av naturmangfold, bærekraftig bruk og rettferdig fordeling av fordelene ved naturmangfoldet. Sametinget anser at urfolks behov er lite synlig under disse overordnede målsettingene.

Sametinget er enig med det målsettingene (a)-(c) at det er ikke rom for mer tap av naturmangfoldet. Samtidig registrerer vi at slik det første langsiktige målet er formulert med «*no nett loss*» kan det leses som om at det inviteres til en «*biodiversity offset*»-tankegang. Fra urfolksperspektiv er en slik tilnærming problematisk. Å begi seg på hestehandel mellom natur her og natur der, bryter mot den holistiske tankegangen som preger urfolks verdensbilde. I tillegg varsler blant annet IUCN mot at «*biodiversity offsets*» bør være siste utvei for å sikre naturmangfold når alle andre midler har vært vurdert. Sametinget anbefaler derfor at man vurderer annen ordvalg i målsetting slik at man bevist vektlegger mer holistiske tilnærminger til bevaring av naturmangfoldet.

Det mangler gode indikatorer under overvåkingsmålet for *Change in ecosystem connectivity and fragmentation*. Sametinget foreslår at man inkluderer urfolkshensyn her gjennom en indikator om inngrep i tradisjonelle urfolksområder:

- *Degree of infringements/competitive land use on indigenous peoples lands*

Action Targets 2030

I utkastet har sekretariatet for CBD skissert 20 «*action targets*» for å oppnå det kortsiktige oppdraget mot 2030: «*To take urgent action across society to put biodiversity on a path to recovery for the benefit of planet and people.*» De 20 handlingsretta målsettingene er delt i tre hovedkategorier, (a) redusere trusler mot naturmangfold, (b) møte menneskenes behov ved bærekraftig bruk og deling av fordelene og (c) verktøy og løsninger for iverksetting og mainstreaming.

Sametinget ser behov for at hensynet til urfolk kommer mer gjennomgående til syne under alle målsettingene. Allikevel er særlig målsettingene 2, 5 og 7 som Sametinget mener bør ha formuleringer som bedre ivaretar hensynet til urfolk.

2. Protect sites of particular importance for biodiversity through protected areas and other effective area-based conservation measures, by 2030 covering at least [60%] of such sites and at least [30%] of land and sea areas with at least [10%] under strict protection.

5. Ensure by 2030 that the harvesting, trade and use of wild species, is legal and at sustainable levels.

7. Enhance the sustainable use of wild species providing, by 2030, benefits, including enhanced nutrition, food security and livelihoods for at least [X million] people, especially for the most vulnerable, and reduce human-wildlife conflict by [X%].

Aktivitetsmål nummer 2. retter oppmerksomhet mot arealvern. For urfolk vil det være behov at det deres tradisjonell bærekraftig bruk, praksiser og levemåter får fortsette. Det er behov for at forvaltningsmekanismer som inkluderer urfolk i beslutningsprosesser styrkes og at urfolks egne forvaltningsmodeller anerkjennes bredere.

Aktivitetsmålet nummer 5. retter oppmerksomheten mot høsting, bruk og salg av villlevende ressurser, og da særlig utfordringer ved ulovlig virksomhet. Bærekraftig bruk og høsting av villlevende ressurser på bakgrunn av urfolks tradisjonell kunnskap er en vesentlig del av muligheten for opprettholdelse av kultur og levestett. Sametinget mener at dette aktivitetsmålet mer tydelig må adressere urfolks behov slik at urfolksbruk ikke kommer i skygge av ulovlig høsting, som går på bekostning av bestandene.

Det syvende aktivitetsmålet er på en måte mål 5. speilvendt, der fokus er på bærekraftig utnyttelse av ressursene. Også her bør urfolksbehov komme tydeligere frem slik at tilgang til arter man tradisjonelt har høstet som en del av husholdsøkonomien er sikret. Dette innebærer for eksempel identifisering og adressering av både juridiske, forvaltningsmessige og fysiske hindringer, som kan hindre at urfolk ikke kan benytte seg av sine tradisjonelle næringsmidler.

Det er særlig målsettingene 18 og 19 som adresserer urfolks tradisjonell kunnskap og deltakelse i arbeidet med å ivareta naturmangfoldet. Sametinget mener at målsettingene er et godt utgangspunkt for videre forhandlinger men vi mener at det er behov for å styrke formuleringene.

18. Promote education and the generation, sharing and use of knowledge relating to biodiversity, in the case of the traditional knowledge, innovations and practices of indigenous peoples and local communities with their free, prior and informed consent, ensuring by 2030 that all decision makers have access to reliable and up-to-date information for the effective management of biodiversity.

19. Promote the full and effective participation of indigenous peoples and local communities, and of women and girls as well as youth, in decision-making related to the conservation and sustainable use of biodiversity, ensuring by 2030 equitable participation and rights over relevant resources.

For eksempel er formulering «*promote*» i begge punktene svakt i forhold til andre målsettingene. Denne legger lite bindinger på statene og heller ikke er lett målbar eller transparent for innsyn. Formulering i mål 18 kan leses som en svakere utgave av Aichi-mål nummer 18., som tydelig etterlyser at tradisjonell kunnskap er respektert, fullt integrert og reflektert i iverksetting av konvensjonen.

Sametinget er også bekymret at slik som formuleringene om tradisjonell kunnskap her settes under samme mål med annen kunnskap knyttet til naturmangfold, gir dette lite grunnlag for et styrket arbeidsmandat for *Ad-Hoc Working Group on 8(j)*, eller videre med å etablere et permanent arbeidsorgan for tradisjonell kunnskap.

I tillegg reflekterer ikke overvåkingsmålene og indikatorene tradisjonell kunnskap. Sametinget foreslår at man jobber for at indikatorene som man er blitt enige om i vedtak XIII/28 ikke legges til side, men videreføres her:

- *Trends in linguistic diversity and number of speakers of indigenous languages*
- *Trends in land use change and land tenure in traditional territories of indigenous and local communities*
- *Trends in the practice of traditional occupations*
- *Trends in degree to which traditional knowledge are respected through: their full integrations, participation and safeguards in national implementation of the Strategic Plan*

I målsetting 19 mener vi at det er positiv at urfolks mulighet til deltakelse i beslutningsprosesser adresseres konkret. Derimot mangler det gode overvåkingsmål og indikatorer. Slike indikatorer kunne være for eksempel:

- *Number of states that have legislation and mechanisms in place to support IPs rights,*
- *Number of States that ratified ILO 169*
- *Legal recognition of indigenous peoples traditional occupations (e.g. hunting-gathering, shifting cultivation, pastoralism)*
- *Development of consultation processes in coordination with IPs*
- *Number of states recognizing IPs in their constitutions/fundamental laws*
- *Recognition of IPs self-governing institutions and territories in the political administrative structure of the State*
- *Self-determination - "the percentage of surface lands legally controlled by the inhabitants through formal and native title." [Adapted from the Arctic Social Development Index Indicator on "Fate Control"]*

Sametingets forventninger til Norges bidrag i forhandlinger

Sametinget forventer at norske myndigheter tar en aktiv rolle i forhandlingene om den fremtidige rammeverket for naturmangfold og jobber for at beslutningene sikrer urfolks deltakelse i bevaring av naturmangfoldet i samsvar med FN's erklæring om urfolksrettigheter og ILO169.

Også med tanke på det vitenskapelige bevisgrunnlaget og anbefalingene fra IPBES, forventer Sametinget at Norge kan støtte innspill fra urfolk, som etterlyser en styrket posisjon for urfolks egne naturforvaltningsmodeller og bruken av tradisjonell kunnskap, som bidrar til å bevare naturmangfoldet.

Sametinget ber om mulighet til å komme med ytterligere innspill etter hvert som forhandlingssituasjonen utvikler seg over arbeidsgruppemøte (OEWG) nå i februar og videre i den vitenskapelige komiteens (SBSTTA) møte i mai.

Sametinget følger utvikling av arbeidet også gjennom urfolkssammenslutning IIFB og IIFB-Arctic. IIFB-Arctic vil komme med en felles utsagn til arbeidet og dette vil bli oversendt også til Klima- og miljødepartementet.

Dearvvuodáiguin/Med hilsen

Sten Olav Heahtta
fágajodiheaddji/fagleder

Elina Hakala
seniorráđđeaddi/seniorrådgiver

*Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga./
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*

Reivve vuostáiváldi / Hovedmottaker:
Klima- og miljødepartementet Postboks 8013 Dep. 0030 OSLO